

Asia: VN/32974/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

Lausunnonantajan lausunto

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?

Perusteet uudistukselle ovat mielestämme hyvät. Kolmiportainen tuki on osoittautunut valtakunnallisella tasolla toteutukseltaan epäyhtenäiseksi ja -yhdenvertaiseksi.

Tarvittavan toimintakulttuurin muutoksen toteutumisen kannalta on oleellista muuttaa oppimisen tuki kokonaisvaltaisesti. Koemme lakiesityksen olevan sellainen, että tuen toimintakulttuuri tulee muuttumaan kokonaisuudessaan yhdenmukaisempaan suuntaan.

Ennakoiva tuki on oleellisin tuen muoto, jos se toteutuu oikea-aikaisesti ja riittävällä laajuudella ja substanssin asiantuntemuksella. Uudistus tulee olla opetussuunnitelman perusteissa riittävän yksityiskohtaisesti määritelty ennakoivan tuen toimenpiteiden osalta.

Jotta uudistus voisi toteutua, aineenopetuksen opettajilla tulee olla riittävästi osaamista toteuttaa ennakoivan tuen toimenpiteitä osana oman oppiaineensa opetustaan. Tähän tarvitaan koulutusta, täsmällistä ja perustelevaa viestintää sekä taloudellista resurssia.

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?

Kokonaisrakenne on kuvattu selkeästi ja johdonmukaisesti. Rakenne tukee oppilaan oikeuksia tukeen ja opettajien velvollisuutta tuen antamiseen. Esityksestä herää huoli siitä, että tuen rajapinnat ovat epäselviä koulujen arjessa. Miten päätös tukimuotojen välillä tehdään; ovatko tulkinnat tuen tarpeista ja erityisesti jo käytössä olleiden ennakoivien tukitoimien laajuudesta riittävän yhdenmukaisia opetuksenjärjestäjien / koulujen välillä?

Yksityisenä opetuksenjärjestäjänä katsomme rahoituksen osalta, että kotikuntakorvausten tulee olla täysimääräisiä ja yhdenvertaisia eri opetuksenjärjestäjien kesken, kun oppilaskohtaisten tukitoimien antaminen tulee velvoittavaksi kaikille.

Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Ennakoivat tukitoimet on kuvattu toistaiseksi liian suppeasti. Yläkäsitteet tulee avata niin, että tulkinnanvaraisuudelle ei jää sijaa.

Toivomme tuen tason rajapintojen määrittämistä selkeästi siten, että koulujen on mahdollista tehdä yhdenvertaisia oppilaskohtaisia päätöksiä. Tämä helpottaa tilastointia toisiinsa limittyvien tuen muotojen osalta, mikäli jatkossa tavoitteena on eritellä ja kirjata ennakoivan tuen eri muodot.

Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Perusteet oppilaskohtaisille tukitoimille tulee määritellä selkeästi, jotta koulut voivat tehdä päätöksiä yhdenmukaisesti. Varsinaiset oppilaskohtaiset tukitoimet on esitelty selkeästi.

Pohdittavaksi jää miten jatkossa järjestetään koulua käymättömien / ahdistuksen vuoksi tukea tarvitsevien oppilaiden tuen toimenpiteet, jos erityisjärjestelyt tulevat aikaisempaa rajatuimmiksi?

Onko tuen asiakirjoja ja hallintopäätöstä koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Kannatamme asiakirjojen määrän vähentämistä nykyisestä. Lisäksi katsomme hyväksi uudistukseksi sen, ettei päätöksenteossa ole välttämätöntä joka tilanteessa järjestää moniammatillista käsittelyä. Tämä vähentää painetta opiskeluhuollon resursseista.

Epäselväksi meille jää, lisääntykö hallintopäätösten määrä, jos aikaisemmin tehostettua tukea erityisopettajan kanssa pienryhmässä saaneet oppilaat ovat jatkossa hallintopäätöksen alaisia? Hallintopäätösten määrää lisääväksi tekijäksi muodostuu mahdollisesti myös se, että ne jatkossa tehtäisiin määräajaksi. Jos tarkistamisesta ei säädetä mitään, onko hallintopäätös voimassa koko perusopetuksen ajan vai tekevätkö koulut omat tarkistamisen aikataulunsa?

Toivomme yhteneväiset ja valtakunnalliset pohjat tuen lomakkeille (päätösten valmistelu, oppimisen suunnitelmat).

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

Yksityisenä opetuksenjärjestäjänä olemme huolissamme uudistuksen talousvaikutuksista kotikuntakorvauksen osalta. Tällä hetkellä korvaus on 94%, joka ei ole yhdenvertainen eri opetuksenjärjestäjien kesken. Korvauksen tulisi kaikille olla täysimääräinen, koska järjestettävät palvelutkin ovat kaikkia velvoittavia.

Varattava resurssi tulee olla 0,127 opetustuntia/vko/oppilas. Tämä tarkoittaa esim. 600 oppilaan koulussa kolmen opettajan työtunteja. Pitääkö tämä varaus sisällään myös erityisopettajat vai tuoko se lisää ns. yleisen tuen opetustunteja?

Yhteiskouluna, jossa toimii lukion ohella perusopetuksen vuosiluokat 7-9, pohdituttaa se, pystyykö yläkoulu varautumaan tulevien 7. luokkalaisten olemassa oleviin päätöksiin; siihen, miten kaupunki resursoi alakoulun oppilaiden oppilaskohtaiset tukitoimet? Tarkistetaanko päätökset edelleen 6. luokan päätteeksi vai tuleeko uudelle opetuksenjärjestäjälle velvollisuus tehdä tuen päätökset

uudelleen siirtymävaiheessa? Siitäkin huolimatta, että koululla olisi kunnan kanssa sopimus toimia osana lähikouluverkkoa.

Siirtymä 6. vuosiateelta yläkouluun on haavoittuva kohta oppilaan koulupolulla. Niveltämisen vaiheessa tulee siirtyä riittävän kattava tieto tarvittavista tukitoimista, jotta olisi mahdollista muodostaa suunnitelmallisia ja tarkoituksenmukaisia ryhmiä.

Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?

Huomiona sellainen seikka, että lakitekstin ja sen perusteluiden tulisi olla neutraalia, kunnioittavaa ja yhdenvertaista. Nyt selitteissä erityisopetuksesta puhutaan leimaavana. Tämä ohjaa ajattelua ja suhtautumista tuen tarvitsijoita kohtaan.

Rasa Jouni
Lauttasaaren yhteiskoulu